

Colloquium Marulianum XXXII

Rukopisi hrvatskog humanizma i renesanse

Split, 21–23. travnja 2022.

Nakon dvije godine izbivanja, odnosno beskontaktnog sudjelovanja, sudionici znanstvenog, književnog i izdavačkog programa *Trideset drugi Marulićevi dani* konačno su se vratili u Split gdje su ove godine, tradicionalno krajem travnja, imali priliku čuti niz predavanja vezanih uz književnost i rukopisnu baštinu hrvatskog humanizma i renesanse. Na skupu su također predstavljena i dva nova izdanja Književnoga kruga Split, a predstavljen je i projekt Hrvatske zaklade za znanost koji se bavi rukopisnom kulturom našega podneblja.

U četvrtak 21. travnja, nakon svečanog otvorenja skupa, koji je ove godine održan u splitskom Etnografskom muzeju, predstavljena je knjiga *Macaronica Croatica*, u kojoj je autor Šime Demo priredio i preveo reprezentativna djela hrvatsko-latinskog makaronskog pjesništva. Sutradan su ujutro nastupili prvi izlagači, a sesiju je otvorio **Trpimir Vedriš**, koji je prisutnima predstavio svoje istraživanje historiografije štovanja ninskih svetaca zaštitnikā, u kojemu je ujedno ponudio i reviziju dosadašnjih saznanja, prvenstveno onih o kultu svete Marcele. Nakon njega **Luka Špoljarić** govorio je o počecima humanističkog pokreta u Šibeniku, osvrnuvši se pritom na život i djelo Šibenčanā Jurja Šižgorića, Ambroza Mihetića te Jakova Naplavića, koji su na rani humanistički pokret u Šibeniku imali bitan utjecaj. Zatim je **Tomislav Bogdan** izložio nova saznanja o pjesmi *Odiljam se iz Zbornika Nikše Ranjine*, ukazavši na mogućnost da se pjesmu poveže s talijanskim pjesništvom s kraja 15. st., a osobito s dvorskim pjesnicima i tradicijom pjesama o ljubavnom rastanku – *dipartita*. Prvu je sesiju zaključio **Ivan Lupić**, koji je iznio nov prilog razumijevanju odnosa Hvaranina Hanibala Lucića prema Dubrovniku.

Drugu je sesiju otvorio **Borna Treska** izlaganjem o talijanskom pjesništvu u Dalmaciji i Dubrovniku, konkretno govoreći o pjesničkom opusu dubrovačkog pjesnika i filozofa Miha Monaldija, a upozorio je i na dosad nepoznate Monaldijeve latinske stihove. Nakon njega, **Silvia Fiaschi** sa Sveučilišta u Macerati prisutnima je govorila o leksikografskim interesima Ilije Crijevića, osvrćući se поблиže na Crijevićev opsežni *Lexicon*, koji se danas čuva u Biblioteca Nazionale Marciana u Veneciji. *Lexicon* je inače pripisivan Crijeviću, ali je upravo Fiaschi dokazala da ga je Dubrovčanin samo posjedovao, a da je sâmo djelo zapravo prijepis kompendija *Liber glossarum*. Prvi dan izlaganjā zaključio je **Leon Cvitić**, predstavivši svoje istraživanje o tragovima klasičnolatinskih autora u djelu *Historia Turcica*, čiji je autor dubrovački diplomat, pisar i minijaturist Feliks Petančić. Pošto su ujutro svi izlagači predstavili svoje

radove, sudionici su se predvečer vratili u Etnografski muzej, gdje su imali priliku čuti o novome izdanju Književnog kruga Split, u kojemu su autorice Violeta Moretti i Gorana Stepanić priredile pjesničke poslanice Pavla Rittera Vitezovića. Knjiga je dostupna pod naslovom „Pavao Ritter Vitezović, *Epistolae metricae*”. Drugi je dan skupa zaključen predstavljanjem projekta *Hrvatska rukopisna kultura: djela, pisari, zbirke*, o kojemu su govorili voditeljica projekta **Irena Bratičević** te jedan od istraživača na projektu Ivan Lupić. Projekt je financiran sredstvima Hrvatske zaklade za znanost, a bavi se rukopisnom građom hrvatske književnosti nastalom u razdoblju od početka 15. do kraja 19. stoljeća.

Treći je dan skupa započeo **Neven Jovanović** izlaganjem u kojemu se osvrnuo na pismo koje je talijanski humanist Daniele Clario 1505. uputio novoizabranom dubrovačkom nadbiskupu Giulianu Maffeiju. Sadržaj pisma je osobito zanimljiv jer u njemu Clario vrlo upućeno govori o antičkim korijenima Cavtata. Prisutnima je zatim **Josip Vučković** govorio o novim saznanjima vezanima uz latinske i talijanske predloške na koje se oslanjaju rasprave o molitvi iz *Firentinskog zbornika*. **Branko Jozić** predstavio je svoje istraživanje u kojemu se pobliže bavio činjenicom da se Evangelista Ortense u djelu *Specchio d' esempi* u znatnom dijelu oslanja na *Instituciju* Marka Marulića, preuzimajući od splitskog pisca gotovo cijela poglavlja. Prvu je sesiju posljednjeg dana ovogodišnjeg skupa zaključila **Violeta Moretti** i to osvrtnom na samopredstavljачke tehnike Bernardina Frankopana u *Oratio pro Croatia*. Navedeno je djelo svojevrsna propagandna knjižica sastavljena od posvetnog pisma papi te od triju govora koja je Bernardin održao ne bi li od Svetog Rimskog Carstva priskrbio pomoć u borbi protiv Osmanlija.

Drugu je sesiju započeo **Bratislav Lučin**, koji se u izlaganju bavio poslanicom koju je trogirski humanist Fran Trankvil Andreis uputio papi Piju V., a u kojoj oštro kritizira Crkvu, ali i svjetovne vladare, upozoravajući pritom da je od borbe protiv protestanata trenutno važnije da se Europa ujedini i vojno se odupre Osmanskom Carstvu. Uslijedilo je izlaganje u kojemu se **Gorana Stepanić** osvrnula na izvore kojima se Nikola Vitov Gučetić služio prilikom pisanja djela *Komentari uz prvu knjigu Aristotelova „Retoričkog umijeća”*, upozorivši pritom da petinu navedenog djela zauzimaju citati i parafraze antičkih i autoru suvremenih izvora. Drugu je sesiju, a time i sam skup, zaključio **Vladimir Rezar**, koji je govorio o malo poznatom Hvaraninu Gabrielu Zečkoviću (*Leporinus*), autoru dvaju filozofsko-medicinskih traktata na latinskom jeziku te jedno vrijeme i liječniku habsburške carske obitelji, koji je svoju medicinsku i filozofsku naobrazbu stekao u Padovi.

Na kraju, činjenica da je skup nakon dvije godine konačno opet održan uživo u Splitu očito je vrlo obradovala sudionike, budući da su rasprave nakon izlaganja često bile vrlo plodne i žive, zbog čega je neke u nedostatku vremena organizator teška srca morao i prekinuti. To međutim nije spriječilo sudionike da rasprave

nastave i nakon raspuštanja skupa. Ostaje dakle dojam da je sudionicima itekako prijao povratak u Split, a raspoloženje im nije narušila ni kiša koja je skup neumorno pratila tijekom sva tri dana održavanja. Priželjkujemo stoga da i ubuduće okolnosti dopuste održavanje *Marulićevih dana* uživo te se nadamo i veselimo novim susretima u Splitu.

Leon Cvitić